

POSTĘPOWANIE KARNE (SZP) POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM I INSTANCJI

mgr Michał Basa

Katedra Postępowania Karnego WPAE Uwr

PRZYGOTOWANIE DO ROZPRAWY GŁÓWNEJ

Posiedzenia
przygotawcze

```
graph TD; A[Posiedzenia przygotawcze] --> B[Obligatoryjne – art. 349 par. 1 k.p.k.]; A --> C[Fakultatywne – art. 349 par. 2 k.p.k.]
```

Obligatoryjne –
art. 349 par. 1
k.p.k.

Fakultatywne –
art. 349 par. 2
k.p.k.

PRZYGOTOWANIE DO ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- Art. 349. [Posiedzenie przed rozprawą]
- § 1. Jeżeli przewidywany zakres postępowania dowodowego uzasadnia przypuszczenie, że w sprawie niezbędne będzie wyznaczenie co najmniej 5 terminów rozprawy, prezes sądu niezwłocznie wyznacza sędziego albo członków składu orzekającego oraz kieruje sprawę na posiedzenie.
- § 2. Czynności, o których mowa w § 1, prezes sądu może dokonać także wówczas, jeżeli ze względu na zawłość sprawy lub z innych ważnych powodów uzna, że może to przyczynić się do usprawnienia postępowania, a zwłaszcza należytego planowania i organizacji rozprawy głównej.
-

CZYNNOŚCI NA POSIEDZENIU PRZYGOTOWAWCZYM

Rodzaje
czynności

Rozstrzyganie w przedmiocie wniosków
dowodowych

Rozstrzyganie w przedmiocie kolejności
przeprowadzania dowodów, przebiegu i
organizacji rozprawy i innych rozstrzygnięć

JAWNOŚĆ ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- MPPOiP
- Artykuł 14
- I. Wszyscy ludzie są równi przed sądami i trybunałami. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny i bezstronny sąd, ustanowiony przez ustawę, przy orzekaniu co do zasadności oskarżenia przeciw niemu w sprawach karnych bądź co do jego praw i obowiązków w sprawach cywilnych. Prasa i publiczność mogą być wykluczone z całości lub części rozprawy sądowej ze względu na moralność, porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w demokratycznym społeczeństwie albo jeżeli interes życia prywatnego stron tego wymaga, albo w stopniu, w jakim sąd uzna to za bezwzględnie konieczne w szczególnych okolicznościach, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom sprawiedliwości; jednakże każde orzeczenie sądu wydane w jakiegokolwiek sprawie karnej lub cywilnej będzie publicznie ogłoszone, z wyjątkiem przypadków, gdy wymaga tego interes młodocianych lub gdy sprawa dotyczy sporów małżeńskich albo opieki nad dziećmi.

JAWNOŚĆ ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- EKPC

- Artykuł 6

- Prawo do rzetelnego procesu sądowego

- 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej. Postępowanie przed sądem jest jawne, jednak prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

JAWNOŚĆ ROZPRAWY K.P.K.

- **Art. 355. [Zasada jawności rozprawy]**
- Rozprawa odbywa się jawnie. Ograniczenia jawności określa [ustawa](#).
- **Art. 356. [Publiczność – zasady obecności]**
- § 1. Na rozprawie oprócz osób biorących udział w postępowaniu mogą być obecne tylko osoby pełnoletnie, nieuzbrojone.
- § 2. Przewodniczący może zezwolić na obecność na rozprawie małoletnim oraz osobom obowiązany do noszenia broni.
- § 3. Nie mogą być obecne na rozprawie osoby znajdujące się w stanie nielicującym z powagą sądu.

- Podstawową zasadą chronioną w art. 6 ust. 1 Konwencji jest zasada, iż rozprawy przed sądem powinny być prowadzone w sposób jawny. Jawny charakter rozprawy chroni strony postępowania przed sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości bez kontroli ze strony społeczeństwa, jest to także jeden ze sposobów, przy pomocy którego można utrzymywać społeczne zaufanie do sądów. Utrzymywanie jawności sprawowania wymiaru sprawiedliwości przyczynia się do osiągnięcia celu z art. 6 ust. 1, a mianowicie rzetelnego procesu, zagwarantowanie którego jest jedną z zasad każdego demokratycznego społeczeństwa.
- Artykuł 6 ust. 1 nie zabrania jednakże sądom podjęcia decyzji, w świetle szczególnych okoliczności sprawy wniesionej do tychże sądów, o odstąpieniu od stosowania tejże zasady: zgodnie z faktycznym brzmieniem tego przepisu "... prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości" - przeprowadzenie postępowania z wyłączeniem jego jawności, bez względu na to, czy w całości, czy w części, musi być ściśle uzasadnione w świetle okoliczności danej sprawy.

JAWNOŚĆ W ORZECZNICTWIE ETPCZ

NIEJAWNOŚĆ ROZPRAWY Z MOCY PRAWA

- **Art. 359. [Wyłączenie jawności z mocy prawa]**
- Niejawna jest rozprawa, która dotyczy:
- 1) wniosku prokuratora o umorzenie postępowania z powodu niepoczytalności sprawcy i zastosowanie środka zabezpieczającego;
- 2) sprawy o pomówienie lub znieważenie; na wniosek pokrzywdzonego rozprawa odbywa się jednak jawnie.
-

JAWNOŚĆ ROZPRAWY W K.P.K.

- **Art. 360. [Wyłączenie jawności z urzędu i na żądanie strony]**
- **§ 1.** Sąd może wyłączyć jawność rozprawy w całości albo w części:
 - 1) jeżeli jawność mogłaby:
 - a) wywołać zakłócenie spokoju publicznego,
 - b) obrażać dobre obyczaje,
 - c) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy,
 - d) naruszyć ważny interes prywatny;
 - 2) jeżeli choćby jeden z oskarżonych jest nieletni lub na czas przesłuchania świadka, który nie ukończył 15 lat;
 - 3) na żądanie osoby, która złożyła wniosek o ściganie.
- **§ 2.** Jeżeli prokurator sprzeciwi się wyłączeniu jawności, rozprawa odbywa się jawnie.

OBAWA ZAKŁÓCENIA PORZĄDKU PUBLICZNEGO

- Wskazana w [§ 1 pkt 1 lit. a](#) podstawa wyłączenia jawności rozprawy nie tylko odnosi się do sytuacji, gdy jawność rozprawy mogłaby przeszkodzić w przeprowadzeniu rozprawy lub je utrudnić, ale także ma na względzie reakcję społeczeństwa poza salą rozpraw, jaką może wywołać dana sprawa, np. z uwagi na silne wzburzenie opinii publicznej.
- D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 360 k.p.k., lex/el. 2018

OBAWA OBRAZY DOBRYCH OBYCZAJÓW

- *Przez to ogólne pojęcie należy w szczególności rozumieć okoliczności związane ze sferą życia intymnego uczestników postępowania, a także drastyczne okoliczności zdarzenia. Przykładowo ta przesłanka może się pojawić w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (rozdział XXV Kodeksu karnego), a także w innych sprawach, w których będą ujawniane te okoliczności.*
- D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 360 k.p.k., lex/el. 2018

OBAWA
UJAWNIEŃ
OKOLICZNOŚCI,
KTÓRE ZE
WZGLĘDU NA
INTERES PAŃSTWA
POWINNY BYĆ
ZACHOWANE W
TAJEMNICY

- *Przez to pojęcie należy przede wszystkim rozumieć informacje niejawne o klauzuli tajności „tajne” i „ściśle tajne” w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie informacji niejawnych.*
- D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 360 k.p.k., lex/el. 2018

OBAWA NARUSZENIA WAŻNEGO INTERESU PRYWATNEGO

- *Życie prywatne oskarżonego nie korzysta z ochrony w zakresie faktów związanych z przestępstwem. Natomiast jego sfera życia intymnego, nawet gdyby wskazywała na przebieg i motyw działalności przestępczej, powinna korzystać z ochrony prawnej. Tak więc konieczność ujawnienia na rozprawie okoliczności dotyczących życia intymnego oskarżonego uzasadnia wyłączenie jawności rozprawy w tej części (por. B. Wójcicka, *Jawność postępowania...*, s. 98). Należy jeszcze zauważyć, że interes prywatny musi być „ważny”. Oznacza to zawężenie wyłączenia jawności rozprawy do sytuacji wyjątkowych, w których waga i znaczenie ujawnionych okoliczności z życia prywatnego będą wymagać ochrony.*
- D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 360 k.p.k., lex/el. 2018*

NIELETNIOŚĆ JEDNEGO Z OSKARŻONYCH LUB PRZESŁUCHANIE ŚWIADKA, KTÓRY NIE UKOŃCZYŁ 15 LAT

- W [art. 360 § 1 pkt 2](#) przewiduje się możliwość wyłączenia jawności rozprawy, gdy choćby jeden z oskarżonych jest nieletni albo gdy sąd przesłuchuje świadka, który nie ukończył 15 lat. W pierwszym przypadku sąd może wyłączyć jawność całości lub części rozprawy. Natomiast w drugim przypadku wyłączenie dotyczy tylko tej części rozprawy, na której przesłuchiwany jest małoletni świadek. Decyzja w tym przedmiocie powinna zostać podjęta z uwzględnieniem interesu nieletniego oskarżonego czy małoletniego świadka. W pierwszym przypadku chodzi głównie o aspekt wychowawczy postępowania, w drugim o dobro dziecka, dla którego złożenie zeznań na rozprawie z udziałem publiczności może stanowić źródło dodatkowego stresu.

•
D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 360 k.p.k., lex/el. 2018

UDZIAŁ W ROZPRAWIE NIEJAWNEJ

- **Art. 361. [Udział osób w rozprawie niejawnej]**
- **§ 1.** W razie wyłączenia jawności mogą być obecne na rozprawie, oprócz osób biorących udział w postępowaniu, po dwie osoby wskazane przez oskarżyciela publicznego, oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciela prywatnego i oskarżonego. Jeżeli jest kilku oskarżycieli lub oskarżonych, każdy z nich może żądać pozostawienia na sali rozpraw po jednej osobie.
- **§ 2.** Przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli zachodzi obawa ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne".
- **§ 3.** W razie wyłączenia jawności przewodniczący może zezwolić poszczególnym osobom na obecność na rozprawie.
-

TAJEMNICA ROZPRAWY, ROZPOZNANIE WNIOSKU O WYŁĄCZENIE JAWNOŚCI, BEZWZGLĘDNA JAWNOŚĆ OGŁOSZENIA WYROKU

- **Art. 362. [Tajemnica rozprawy niejawnej]**
- Przewodniczący poucza obecnych o obowiązku zachowania w tajemnicy okoliczności ujawnionych na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności i uprzedza o skutkach niedopełnienia tego obowiązku.
- **Art. 363. [Rozpoznanie wniosku o wyłączenie jawności]**
- Z chwilą zgłoszenia wniosku o wyłączenie jawności rozprawa w zakresie tego wniosku odbywa się z wyłączeniem jawności, jeżeli o to wnosi strona lub sąd uzna to za potrzebne.
- **Art. 364. [Zasada jawności wyroku]**
- **§ 1. Ogłoszenie wyroku odbywa się jawnie.**
- **§ 2. Jeżeli jawność rozprawy wyłączono w całości lub w części, przytoczenie powodów wyroku może nastąpić również z wyłączeniem jawności w całości lub w części.**
-

UDZIAŁ PRZEDSTAWICIELI PRASY W ROZPRAWIE GŁÓWNEJ

- **Art. 357. [Sprawozdawczość radiowo-telewizyjna]**
- § 1. Sąd zezwala przedstawicielom środków masowego przekazu na dokonywanie za pomocą aparatury utrwań obrazu i dźwięku z przebiegu rozprawy.
- § 2. Sąd może określić warunki udziału przedstawicieli środków masowego przekazu w rozprawie.
- § 3. Jeżeli ze względów techniczno-organizacyjnych obecność przedstawicieli środków masowego przekazu utrudnia przebieg rozprawy, sąd ogranicza liczbę przedstawicieli środków masowego przekazu na sali rozprawy i wskazuje uprawnionych do dokonywania za pomocą aparatury utrwań obrazu i dźwięku z przebiegu rozprawy według kolejności zgłoszeń lub na podstawie losowania.
- § 4. Sąd zarządza opuszczenie sali rozprawy przez przedstawicieli środków masowego przekazu, którzy zakłócają przebieg rozprawy.
- § 5. W wyjątkowych wypadkach, gdy należy się obawiać, że obecność przedstawicieli środków masowego przekazu mogłaby oddziaływać krępująco na zeznania świadka, przewodniczący może zarządzić opuszczenie sali rozprawy przez przedstawicieli środków masowego przekazu na czas przesłuchania danej osoby.

REGULACJA PRAWA PRASOWEGO

- **Art. 13. [Ujawnianie wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie]**
- 1. Nie wolno wypowiadać w prasie opinii co do rozstrzygnięcia w postępowaniu sądowym przed wydaniem orzeczenia w I instancji.
- 2. Nie wolno publikować w prasie wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również wizerunku i innych danych osobowych świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba że osoby te wyrażą na to zgodę.
- 3. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 2, nie narusza przepisów innych ustaw. Właściwy prokurator lub sąd może zezwolić, ze względu na ważny interes społeczny, na ujawnienie wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe.
- 4. Na postanowienie w przedmiocie ujawnienia wizerunku i innych danych osobowych osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe przysługuje zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd rejonowy, w którego okręgu toczy się postępowanie. Postanowienie wydane w toku postępowania przygotowawczego staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia.

WYROK SĄDU
APELACYJNEGO
W WARSZAWIE Z
DNIA 19
CZERWCA 2018
R. V ACA 520/17,
LEX NR 2528159

- Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z 1984 r. Prawo prasowe, nie wolno publikować w prasie danych osobowych i wizerunku osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jak również danych osobowych i wizerunku świadków, pokrzywdzonych i poszkodowanych, chyba że wyrażą na to zgodę. Wyjątek od tej zasady przewidziano w art. 13 ust. 3 ustawy z 1984 r. Prawo prasowe, stanowiąc, że właściwy prokurator lub sąd może zezwolić, ze względu na ważny interes społeczny, na publikację tych danych. Zakaz wprowadzony w powołanym przepisie ma charakter względny w tym znaczeniu, że może być uchylony orzeczeniem prokuratora lub sądu, zezwalającym na publikację danych. Uchylenie zakazu publikacji danych należy do wyłącznej kompetencji wymienionych organów, do których też należy ocena przesłanki istnienia "ważnego interesu społecznego", który za tym przemawia. Podmiot zamierzający dokonać publikacji nie ma własnego, samodzielnego uprawnienia do oceny, że publikacja danych osobowych osoby, przeciwko której toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, jest dopuszczalna ze względu na interes społeczny.

ZASADY PROWADZENIA ROZPRAWY GŁÓWNEJ

Jawność rozprawy

Ustność rozprawy

Kierownicza rola
przewodniczącego

Prawo stron do
wypowiedzi
(*audiatur et altera
pars*)

Szacunek dla sądu

Co do zasady
fakultatywna
obecność
oskarżonego

ZASADA USTNOŚCI ROZPRAWY

- **Art. 365. [Zasada ustności rozprawy]**
- Rozprawa odbywa się ustnie.
- **Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2001 r.V KKN 50/01 LEX nr 48855**
- W myśl zasady ustności (art. 365 k.p.k.), polegającej na zachowaniu ustnej formy czynności procesowych przeprowadzanych na rozprawie, **nie tylko oskarżony musi wypowiedzieć się w przedmiocie, czy chce złożyć wyjaśnienia** (i ewentualnie wyjaśnienia złożyć), **ale ustne zeznania muszą złożyć świadkowie**. Podkreślić bowiem należy, że **tylko wyjątkowo ustawa procesowa** (przepisy art. 389 § 1 i art. 391 § 1 k.p.k.) **pozwala na odczytanie protokołów wyjaśnień lub zeznań**.
-

KIEROWNICZA ROLA PRZEWODNICZĄCEGO

- - Przewodniczący składu to sędzia kierujący rozprawą i czuwający na jej prawidłowym przebiegu. Jego wyboru dokonuje się w trybie p.u.s.p.,
- - przewodniczący posiada na szyi łańcuch z orłem,
- **Art. 28. [Rozprawa główna – skład sądu]**
- **§ 1.** Na rozprawie głównej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.
Sędzia ma prawa i obowiązki przewodniczącego.
-

Przewodniczący rozprawy

Od zarządzeń
przewodniczącego
można odwołać się
do sądu (art. 373
k.p.k.)

Czuwa nad jej
prawidłowym
przebiegiem

Baczy, aby zostały
wyjaśnione istotne
okoliczności sprawy

Dąży do tego, by
rozstrzygnięcie
nastąpiło na
pierwszym terminie

Wydaje zarządzenia
niezbędne do
utrzymania na Sali
sądowej porządku i
spokoju

Umożliwia stronom
wypowiedzenie się
stronom co do
każdej kwestii
**podlegającej
rozstrzygnięciu**

Wydaje przychylnie
rozstrzygnięcia o
wnioskach
dowodowych

Kieruje rozprawą

PRZEPISY P.U.S.P.

- **Art. 47c. [Sprawdzenie danych osobowych osób obecnych w miejscu dokonywania czynności sądowej]**
- Przewodniczący składu sądu może sprawdzić dane osobowe osób obecnych w miejscu dokonywania czynności sądowej na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość. W przypadku odmowy poddania się sprawdzeniu tożsamości lub braku możliwości jej sprawdzenia przewodniczący składu sądu może zobowiązać taką osobę do opuszczenia miejsca dokonywania czynności sądowej.
- **Art. 48. [Reagowanie na nieodpowiednie zachowanie osób obecnych na sali rozpraw]**
- § 1. Przewodniczący składu sądu może upomnieć osobę, która narusza powagę, spokój lub porządek czynności sądowych, a po bezskutecznym upomnieniu może ją wydalić z sali rozpraw.
- § 2. Sąd może wydalić osobę biorącą udział w sprawie tylko wtedy, gdy mimo uprzedzenia o skutkach prawnych jej nieobecności przy czynnościach sądowych nadal zachowuje się w sposób określony w § 1.
- § 3. Sąd może wydalić z sali rozpraw publiczność z powodu jej niewłaściwego zachowania.
-

PRZEPISY P.U.S.P.

- **Art. 84. [Strój urzędowy; legitymacja służbowa]**
- **§ I.** Sędzia na rozprawie i posiedzeniu z udziałem stron, odbywającym się w budynku sądu, używa stroju urzędowego. **Strojem urzędowym sędziego jest toga, a sędziego przewodniczącego na rozprawie lub posiedzeniu - także nakładany na kołnierz togi łańcuch z wizerunkiem orła.** Jeżeli w posiedzeniu uczestniczy małoletni sędzia może zaniechać używania stroju urzędowego.

PRAWO STRON DO WYPOWIEDZI

- **Art. 367. [Prawo stron do wypowiedzi]**
- § 1. Przewodniczący umożliwia stronom wypowiedzenie się co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu.
- § 2. Jeżeli w jakiejkolwiek kwestii jedna ze stron zabiera głos, prawo głosu przysługuje również wszystkim innym stronom. obrońcy oskarżonego i oskarżonemu przysługuje głos ostatni → *favor defensionis*
- Przepis art. 367 par. 1 k.p.k. jest jedną z podstawowych gwarancji zasady kontradyktoryjności,
- stanowi również przejaw prawa do obrony,
- Prawo do wypowiedzenia się jest w zasadniczy sposób powiązane z pouczeniem o tym uprawnieniu w trybie art. 16 par. 2 k.p.k.

PRAWO STRON DO WYPOWIEDZI

- Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 listopada 2017 r. II AKa 229/17 LEX nr 2432034
- Przepis art. 367 § 1 k.p.k. obliguje przewodniczącego składu orzekającego do umożliwienia stronom wypowiedzenia się co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu. Chodzi więc zapewnienie stronom toczącym kontradiktoryjny spór możliwości przedstawienia stanowisk o okolicznościach co do których na rozprawie wydawane jest zarządzenie, postanowienie lub wyrok. Nie dotyczy on więc przerwania polemiki między przedstawicielami stron co do obowiązku powtarzania pytań, wypowiedzi podczas zadawania świadkom pytań oraz wypowiadania się co do rozstrzygnięć, które już zapadły.
- **Działania podejmowane przez strony w stosunku do sędziego w czasie procesu z jego udziałem polegające na składaniu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego, powództwa cywilnego przeciwko niemu nie mogą prowadzić do automatycznego wyłączenia go.** Oznaczałoby to akceptację instrumentalnego wykorzystywania przez strony procesowe instytucji prawnych nie w celu w jakim zostały stworzone, ale po to by sterować składami orzekającymi.

„SZACUNEK DLA SĄDU”

- Art. 379. [Szacunek dla sądu]
- § 1. Gdy sąd wchodzi na salę lub ją opuszcza, wszyscy obecni wstają.
- § 2. Wstaje również każda osoba, do której sąd się zwraca lub która do sądu przemawia, chyba że przewodniczący zwolni ją od tego obowiązku.
- Jedynym wypadkiem, w którym wstają także członkowie składu orzekającego jest odbieranie przyrzeczenia od świadka,
- Odmowa podporządkowania się obowiązkowi, o którym mowa w cytowanym przepisie może skutkować zastosowaniem środków policyjnej sesyjnej, o których mowa w art. 48 i 49 p.u.s.p.

Obecność oskarżonego na rozprawie głównej

Obecność obowiązkowa

W sprawach o zbrodnie – przy przedstawieniu zarzutów A/O, przy odbieraniu wyjaśnień (art. 374 par. I a k.p.k. w zw. z art. 385 par. I k.p.k. w zw. z art. 386 par. I k.p.k.)

Obecność nieobowiązkowa

Oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie, a przewodniczący może uznać jego obecność za obowiązkową (art. 374 k.p.k.)

WYDALENIE OSKARŻONEGO Z SALI ROZPRAW

- Art. 375. [Usunięcie oskarżonego z sali rozpraw]
- § 1. Jeżeli oskarżony pomimo upomnienia go przez przewodniczącego zachowuje się nadal w sposób zakłócający porządek rozprawy lub godzący w powagę sądu, przewodniczący może wydalić go na pewien czas z sali rozprawy.
- § 2. Zezwalając oskarżonemu na powrót, przewodniczący niezwłocznie informuje go o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności oraz umożliwia mu złożenie wyjaśnień co do przeprowadzonych w czasie jego nieobecności dowodów.

WYDALENIE OSKARŻONEGO Z SALI ROZPRAW

- Oskarżony czasowo wydalony z sali rozpraw w trybie art. 390 § 2 k.p.k., choć pozbawiony prawa bezpośredniego uczestnictwa w przesłuchiowaniu danego świadka, może jednak, poprzez swą aktywność procesową po zapoznaniu się z treścią zeznań złożonych w czasie jego nieobecności (art. 375 § 2 k.p.k. w zw. z art. 390 § 2 k.p.k.), spowodować złożenie dodatkowych zeznań w odpowiedzi na istotne dla sprawy pytania oskarżonego. Ma też on nieskrępowaną możliwość składania wyjaśnień co do każdego przeprowadzonego, także w czasie swej nieobecności na sali sądowej, dowodu (art. 175 § 2 k.p.k.).
- **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 września 2006 r. II AKa 95/06, LEX nr 284353**
- Zgodnie z dyspozycją art. 375 § 2 k.p.k. stosowanego odpowiednio w sytuacji określonej w art. 390 § 2 k.p.k. **oskarżonego sprowadzonego na salę, nie tylko poucza się o przebiegu rozprawy w czasie jego nieobecności, lecz także umożliwia się mu złożenie wyjaśnień, co do prowadzonych w czasie jego nieobecności dowodów.** Wydaje się oczywistym, że w ramach swoich uprawnień może on również formułować pytania do świadka.
- **Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lipca 2009 r. II AKa 150/09, LEX nr 519648**

PROWADZENIE ROZPRAWY POD NIEOBECNOŚĆ OSKARŻONEGO

Art. 376 k.p.k.

- Złożenie wyjaśnień i nieusprawiedliwione opuszczenie sali rozpraw

Art. 377 k.p.k.

- Wprawienie się ze swej winy w stan uniemożliwiający branie udziału w rozprawie (np. stawienie się na rozprawie w stanie upojenia alkoholowego)

Art. 377 par. 3 k.p.k. (np. oskarżony uniemożliwia wyprowadzenie z celi w AŚ)

- **Art. 376. [Prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego]**
- § 1. Jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, złożył już wyjaśnienia i opuścił salę rozprawy bez zezwolenia przewodniczącego, sąd może prowadzić rozprawę w dalszym ciągu pomimo nieobecności oskarżonego. Sąd zarządza zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego, jeżeli uznaje jego obecność za niezbędną. Na postanowienie w przedmiocie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.
- § 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, po złożeniu wyjaśnień, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia.
- § 3. Jeżeli na rozprawę odroczoną lub przerwana nie stawiał się współoskarżony, który usprawiedliwił swoje niestawiennictwo, sąd może prowadzić rozprawę w zakresie niedotyczącym bezpośrednio nieobecnego oskarżonego, jeżeli nie ograniczy to jego prawa do obrony.

- **Art. 377. [Prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego z jego winy]**
- **§ 1.** Jeżeli oskarżony wprawił się ze swej winy w stan powodujący niezdolność do udziału w rozprawie lub w posiedzeniu, w których jego udział jest obowiązkowy, sąd może postanowić o prowadzeniu postępowania pomimo jego nieobecności, nawet jeżeli nie złożył jeszcze wyjaśnień.
- **§ 2.** Przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w § 1, sąd zapoznaje się ze świadectwem lekarza, który stwierdził stan takiej niezdolności, lub przesłuchuje go w charakterze biegłego. Stan powodujący niezdolność oskarżonego do udziału w rozprawie można stwierdzić także na podstawie badania niepołączonego z naruszeniem integralności ciała, przeprowadzonego za pomocą stosownego urządzenia.
- **§ 3.** Jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie jest obowiązkowa, zawiadomiony o terminie rozprawy oświadcza, że nie weźmie udziału w rozprawie, uniemożliwia doprowadzenie go na rozprawę albo zawiadomiony o niej osobiście nie stawia się na rozprawę bez usprawiedliwienia, sąd może prowadzić postępowanie bez jego udziału; sąd może jednak zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego. Na postanowienie w przedmiocie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu tego sądu.
- **§ 4.** Jeżeli oskarżony nie złożył jeszcze wyjaśnień przed sądem, można zastosować art. 396 § 2 lub uznać za wystarczające odczytanie jego poprzednio złożonych wyjaśnień. Przesłuchania oskarżonego można dokonać z wykorzystaniem środków, o których mowa w art. 177 § 1a.

- **Art. 378a. [Przeprowadzenie postępowania dowodowego podczas nieobecności oskarżonego lub obrońcy; uzupełniające przeprowadzenie dowodu]**
- **§ 1.** Jeżeli oskarżony lub obrońca nie stawiał się na rozprawę, będąc zawiadomiony o jej terminie, sąd, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, może przeprowadzić postępowanie dowodowe podczas jego nieobecności, chociażby usprawiedliwił należycie niestawiennictwo, a w szczególności przesłuchać świadków, którzy stawili się na rozprawę, nawet jeżeli oskarżony nie złożył jeszcze wyjaśnień.
- **§ 2.** W wypadku, o którym mowa w § 1, oskarżonego lub obrońcę należy wezwać lub zawiadomić o nowym terminie rozprawy, jeżeli termin ten nie był im znany. Przy doręczeniu wezwania lub zawiadomienia należy również doręczyć pouczenie, o którym mowa w § 7.
- **§ 3.** Jeżeli sąd przeprowadził postępowanie dowodowe podczas nieobecności oskarżonego lub obrońcy w wypadku, o którym mowa w § 1, oskarżony lub obrońca może najpóźniej na kolejnym terminie rozprawy, o którym był należycie zawiadomiony przy jednoczesnym braku procesowych przeszkód do jego stawiennictwa, złożyć wniosek o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego podczas jego nieobecności. Prawo do złożenia wniosku nie przysługuje, jeżeli okaże się, że nieobecność oskarżonego lub obrońcy na terminie rozprawy, na którym przeprowadzono postępowanie dowodowe na podstawie § 1, była nieusprawiedliwiona.
- **§ 4.** W razie niezłożenia wniosku w terminie, o którym mowa w § 3 zdanie pierwsze, prawo do jego złożenia wygasa i w dalszym postępowaniu nie jest dopuszczalne podnoszenie zarzutu naruszenia gwarancji procesowych, w szczególności prawa do obrony, wskutek przeprowadzenia tego dowodu podczas nieobecności oskarżonego lub obrońcy.
- **§ 5.** We wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu oskarżony lub obrońca ma obowiązek wykazać, że sposób przeprowadzenia dowodu podczas jego nieobecności naruszał gwarancje procesowe, w szczególności prawo do obrony.
- **§ 6.** W razie uwzględnienia wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu sąd przeprowadza dowód uzupełniająco, jedynie w zakresie, w którym wykazano naruszenie gwarancji procesowych, w szczególności prawa do obrony.
- **§ 7.** Jeżeli oskarżony lub obrońca stawia się na termin rozprawy, o którym mowa w § 3 zdanie pierwsze, przewodniczący poucza go o możliwości złożenia wniosku o uzupełniające przeprowadzenie dowodu przeprowadzonego podczas jego nieobecności oraz o treści przepisów § 4 i 5, a także umożliwia mu wypowiedzenie się co do tej kwestii.

NIEOBECNOŚĆ OSKARŻONEGO PO ROZPOCZĘCIU PRZEWODU SĄDOWEGO

- **Art. 382. [Nieusprawiedliwione niestawiennictwo oskarżonego]**

- W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, przewodniczący zarządza jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie lub przerywa w tym celu rozprawę albo też sąd ją odracza. Przepis art. 376 § 1 zdanie trzecie stosuje się.

•

Przepis art. 382 k.p.k., a art. 377 par. 3 k.p.k.:

- (1) cytowany przepis znajduje zastosowanie już po otwarciu przewodu sądowego,
- (2) doprowadzenie następuje na podstawie zarządzenia przewodniczącego, a nie postanowienia sądu,

NIEOBECNOŚĆ OSKARŻONEGO PO ROZPOCZĘCIU PRZEWODU SĄDOWEGO

- Przedmiotem unormowania jest kwestia natychmiastowego zatrzymania i doprowadzenia oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, w razie jego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa. W niniejszym artykule jest mowa o oskarżonym, którego obecność jest obowiązkowa, podobnie jak w art. 376 i w art. 377 § 1 i 3. Można jednak stwierdzić, że w tych dwóch ostatnich wypadkach ustawodawca mówi o **potencjalnym obowiązku stawiennictwa, a w komentowanym artykule o obowiązku rzeczywistym**. Chodzi o to, że przepisy art. 376 i art. 377 § 1 i 3 stosuje się wówczas, gdy – co prawda – obowiązek stawiennictwa oskarżonego ma miejsce, ale jednak nie egzekwuje się go w naturze, ponieważ ze względu na szczególne okoliczności sprawy in concreto można od niego odstąpić i prowadzić rozprawę pod nieobecność oskarżonego. Natomiast komentowany przepis stosuje się również, gdy obowiązek stawiennictwa oskarżonego ma miejsce, ale – przeciwnie niż w tamtych wypadkach – właśnie dlatego, że nie można od niego odstąpić i trzeba go wyegzekwować w naturze.
- S. Steinborn, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz do wybranych przepisów, lex/el. 2016.

WYPOWIEDZENIE STOSUNKU OBROŃCZEGO W TOKU ROZPRAWY GŁÓWNEJ – OBRONA Z WYBORU

Warunki obrony
obligatoryjnej – korzystanie
z obrońcy z wyboru

Wypowiedzenie stosunku
obrończego w toku
rozprawy głównej

Wyznaczenie przez sąd
nowego obrońcy z urzędu
(o ile oskarżony nie powoła
obrońcy z wyboru)

Ocena możliwości dalszego
pełnienia obowiązków
przez dotychczasowego
obrońcę do czasu objęcia
obrony przez nowego
obrońcę

WYPOWIEDZENIE STOSUNKU OBROŃCZEGO W TOKU ROZPRAWY GŁÓWNEJ – OBRONA Z URZĘDU

Warunki obrony
obligatoryjnej – korzystanie
z obrońcy z urzędu

Uzasadniony wniosek
obrońcy z urzędu o
zwolnienie z obowiązków

Decyzja sądu co do
zwolnienia obrońcy z
wyboru z obowiązków

Ocena możliwości dalszego
pełnienia obowiązków
przez dotychczasowego
obrońcę do czasu objęcia
obrony przez nowego
obrońcę

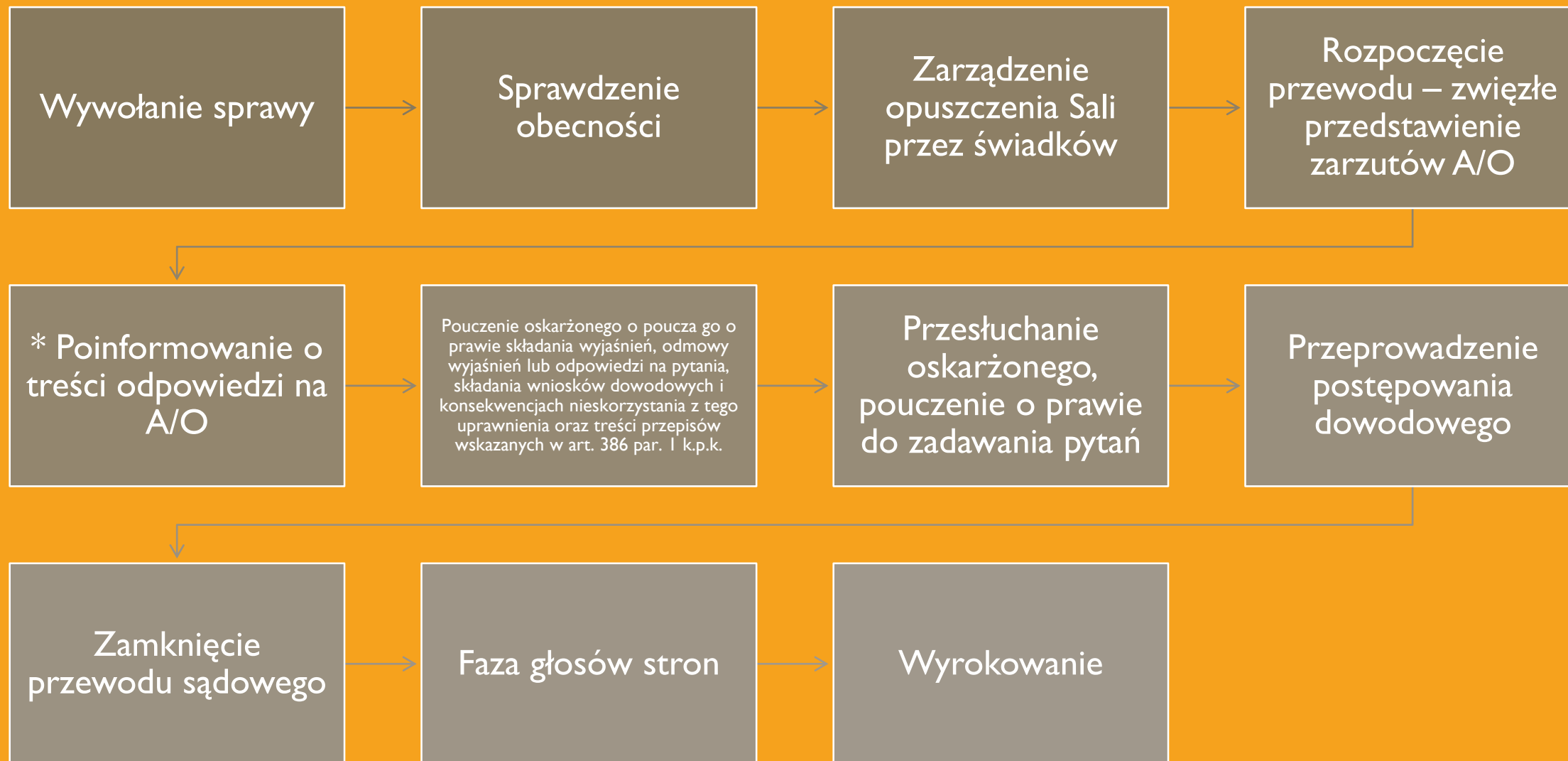
WYPOWIEDZENIE STOSUNKU OBROŃCZEGO W TOKU ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- **Art. 378. [Wypowiedzenie stosunku obrończego]**
- **§ 1.** Jeżeli w sprawie, w której oskarżony musi mieć obrońcę i korzysta z obrony z wyboru, obrońca lub oskarżony wypowiada stosunek obrończy, sąd, prezes sądu lub referendarz sądowy ustanawia obrońcę z urzędu, o ile oskarżony nie powołał obrońcy z wyboru. W razie potrzeby rozprawę przerywa się lub odacza.
- **§ 2.** W sprawie, w której oskarżony korzysta z obrońcy z urzędu, sąd na uzasadniony wniosek obrońcy lub oskarżonego zwalnia obrońcę z jego obowiązków i wyznacza oskarżonemu innego obrońcę z urzędu.
- **§ 3.** W wypadkach określonych w § 1 i 2 sąd podejmuje zarazem decyzję, czy dotychczasowy obrońca może bez uszczerbku dla prawa oskarżonego do obrony pełnić obowiązki do czasu podjęcia obrony przez nowego obrońcę.

WYPOWIEDZENIE STOSUNKU OBROŃCZEGO W TOKU ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- Przykład z praktyki:
- W toku rozprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym o czyn kwalifikowany z art. 148 par. 1 k.k. obrońca z urzędu powiadomił sąd, że oskarżony odnosi się do niego w sposób opryskliwy, podczas spotkania w AŚ usiłował go zaatakować oraz neguje kompetencje swojego reprezentanta. W takiej sytuacji prowadzenie obrony przez obrońcę z urzędu było niemal niemożliwe, wobec czego sąd zwolnił obrońcę z pełnionych obowiązków, powołał nowego obrońcę z urzędu i odroczył rozprawę, celem umożliwienia przygotowania się oskarżonemu do obrony.

PRZEBIEG ROZPRAWY GŁÓWNEJ

- **Art. 385. [Zwięzłe przedstawienie zarzutów oskarżenia]**
- **§ 1. Przewód sądowy rozpoczyna się od zwięzłego przedstawienia przez oskarżyciela zarzutów oskarżenia.**
- **§ 1a. Jeżeli w rozprawie nie bierze udziału oskarżyciel, przewodniczący dokonuje zwięzłego przedstawienia zarzutów oskarżenia.**
- **§ 2. Jeśli wniesiono odpowiedź na akt oskarżenia, przewodniczący informuje o jej treści.**

- **Art. 386. [Przesłuchanie oskarżonego]**
- **§ 1.** Jeżeli oskarżony bierze udział w rozprawie głównej, przewodniczący, po przedstawieniu zarzutów oskarżenia, poucza go o prawie składania wyjaśnień, odmowy wyjaśnień lub odpowiedzi na pytania, składania wniosków dowodowych i konsekwencjach nieskorzystania z tego uprawnienia oraz o treści przepisów art. 100 § 3 i 4, art. 376, art. 377, art. 419 § 1 i art. 422, po czym pyta go, czy przyznaje się do zarzucanego mu czynu oraz czy chce złożyć wyjaśnienia i jakie.
- **§ 2.** Po przesłuchaniu oskarżonego przewodniczący poucza go o prawie zadawania pytań osobom przesłuchiwanym oraz składania wyjaśnień co do każdego dowodu.
- **§ 3.** Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do oskarżonego, który stawia się po raz pierwszy na kolejnej rozprawie głównej.

OBECNOŚĆ OSKARŻONEGO PRZY CZYNNOŚCIACH POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO

- Art. 390. [Obecność oskarżonego przy czynnościach postępowania dowodowego]
- § 1. Oskarżony ma prawo być obecny przy wszystkich czynnościach postępowania dowodowego.
- § 2. W wyjątkowych wypadkach, gdy należy się obawiać, że obecność oskarżonego mogłaby oddziaływać krępująco na wyjaśnienia współoskarżonego albo na zeznania świadka lub biegłego, przewodniczący może zarządzić, aby na czas przesłuchania danej osoby oskarżony opuścił salę sądową. Przepis art. 375 § 2 stosuje się odpowiednio.
- § 3. W wypadkach przewidzianych w § 2 przewodniczący może również przeprowadzić przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. W miejscu składania wyjaśnień lub zeznań w czynności bierze udział referendarz sądowy, asystent sędziego lub urzędnik sądowy.

OBECNOŚĆ OSKARŻONEGO PRZY CZYNNOŚCIACH POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO

- Stwierdzenie: "obecność oskarżonego może oddziaływać na osobę przesłuchiwaną krępująco" oznacza, że współoskarżony, świadek albo biegły, słuchani w obecności oskarżonego, nie mają możliwości swobodnego wypowiedzenia się, z jakiegokolwiek powodu, uzasadnionego z psychologicznego punktu widzenia. Nie chodzi tu o potrzebę posiadania wiedzy psychologicznej dla dokonania takiej oceny, a więc opinia biegłego tej specjalności nie jest tu potrzebna, a jedynie wiedza o psychologii, jaka powinna być udziałem każdego absolwenta wydziału prawa, a ponadto wynikająca z przeciętnego doświadczenia życiowego. Powodem skrepowania może być uczucie strachu wobec oskarżonego.

- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 marca 2015 r. II AKa 17/15, LEX nr 1668626

- Jeśli chodzi o ocenę zaistnienia przesłanki "oddziaływania krępująco na zeznania świadka" w rozumieniu art. 390 § 2 k.p.k., to nie na-leży upatrywać jej prawidłowości w posiadaniu wiedzy psychologicznej dostępnej dla biegłego tej specjalności, lecz tylko wiedzy o psychologii, którą powinien posiadać każdy sędzia, a która wynika z jego doświadczenia zawodowego, jak i z przeciętnego doświadczenia życiowego. W sytuacji gdy przewodniczący ma możliwość uzyskania w tej mierze stanowiska pochodzącego bezpośrednio od osoby zainteresowanej (świadka), powinien to uczynić. Zaś wówczas, gdy co do przesłuchiwanego świadka zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 192 § 2 k.p.k., to nie znajduje żadnego uzasadnienia zrezygnowanie z wypowiedzenia się w tej kwestii przez biegłego psychologa, wezwanego przecież w celu uczestniczenia w tym przesłuchaniu.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 czerwca 2017 r. II AKa 170/17, LEX nr 2372260

- **Art. 387. [Dobrowolne poddanie się karze]**
- **§ 1.** Do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek może również dotyczyć wydania określonego rozstrzygnięcia w przedmiocie poniesienia kosztów procesu. Jeżeli oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, sąd może, na jego wniosek, wyznaczyć mu obrońcę z urzędu.
- **§ 1a.** Przed uwzględnieniem wniosku o wydanie wyroku skazującego sąd poucza oskarżonego o treści art. 447 § 5.
- **§ 2.** Sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości; uwzględnienie wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator, a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczony o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku.
- **§ 3.** Sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku oskarżonego od dokonania w nim wskazanej przez siebie zmiany. Przepis art. 341 § 3 stosuje się odpowiednio.
- **§ 4.** (uchylony).
- **§ 5.** Przychylając się do wniosku, sąd może uznać za ujawnione dowody wymienione w akcie oskarżenia lub dokumenty przedłożone przez stronę.

Warunki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności na rozprawie

Do momentu zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej	Stanie pod zarzutem czynu nieprzekraczającego 15 lat pozbawienia wolności – wchodzi w grę <u>niektóre zbrodnie</u>	Złożenie wniosku w trybie art. 387 k.p.k.	Okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, ale <u>oskarżony nie musi przyznawać się do winy</u>	Cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzania rozprawy w całości	Brak sprzeciwu prokuratora	Brak sprzeciwu pokrzywdzonego należycie powiadomionego o terminie rozprawy
---	--	---	--	---	----------------------------	--

OGRANICZENIE POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO NA ROZPRAWIE GŁÓWNEJ

Art. 388. [Częściowe postępowanie dowodowe]

Za zgodą obecnych stron sąd może przeprowadzić postępowanie dowodowe częściowo, **tylko jeżeli wyjaśnienia oskarżonego przyznającego się do winy nie budzą wątpliwości.**

Przepis art. 388 k.p.k. pozwala sądowi ograniczyć postępowanie dowodowe, co nie oznacza całkowitej rezygnacji, zaniechania tegoż postępowania, a jedynie przepis ten daje możliwość sądowi nieprzeprowadzania wszystkich zgłoszonych w sprawie dowodów. Zatem oprócz wysłuchania oskarżonego sąd ma obowiązek przeprowadzenia ponadto innych dowodów w niezbędnym zakresie. Częściowe przeprowadzenie postępowania dowodowego to, w przeciwieństwie do trybu określonego w art. 387 k.p.k., nie tylko przeprowadzenie czynności przesłuchania oskarżonego, ale także co najmniej jednego dowodu.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 marca 2014 r. II AKa 47/14, LEX nr 1441572

PRZESŁUCHANIE OSKARŻONEGO + CO NAJMNIEJ JEDEN DOWÓD

Rodzaje ograniczeń zasady bezpośredniości

Możliwość odczytania
protokołów wyjaśnień
oskarżonego (art. 389 k.p.k.)

Możliwość odczytania
protokołu zeznań świadka (art.
391 k.p.k.)

Odczytanie innych protokołów
przesłuchań (art. 392 k.p.k.)

Odczytywanie dokumentów
urzędowych i nagrań (art. 393
k.p.k.)

Uznawanie innych dokumentów za
ujawnione bez odczytywania (art. 394 par. 2
k.p.k.)

Uznawanie danych oskarżonego i
wyników wywiadu środowiskowego za
ujawnione bez odczytywania (art. 394
par. 1 k.p.k.)

ODCZYTANIE PROTOKOŁÓW WYJAŚNIEŃ PODEJRZANEGO

- **Art. 389. [Warunki odczytania protokołów wyjaśnień]**
- **§ 1.** Jeżeli oskarżony nie stawiał się na rozprawę, odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, wolno na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie protokoły jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.
- **§ 2.** Po odczytaniu protokołu przewodniczący zwraca się do oskarżonego o wypowiedzenie się co do jego treści i o wyjaśnienie zachodzących sprzeczności.
- **§ 3.** Wolno na rozprawie odczytać wyjaśnienia współoskarżonego, który zmarł.

ODCZYTANIE PROTOKOŁÓW WYJAŚNIEŃ PODEJRZANEGO

- Skoro przeprowadzenie dowodu pochodnego w relacji do "wyjaśnień oskarżonego" może polegać jedynie na odczycaniu protokołów sporządzonych z "przesłuchania oskarżonego", to nie ulega wątpliwości, że nie jest dopuszczalne odtwarzanie (również w inny sposób niż odczytanie) i wykorzystywanie protokołów "zeznań", złożonych poprzednio przez oskarżonego "w charakterze świadka". Innymi słowy, w świetle dyspozycji art. 389 § 1 k.p.k. dowodowe znaczenie mogą mieć w procesie karnym takie, i tylko takie, oświadczenia oskarżonego, które zostały przezeń złożone "w charakterze oskarżonego".
- Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 lipca 2014 r. IV Ka 408/14, LEX nr 1488952

ODCZYTANIE PROTOKOŁÓW WYJAŚNIEŃ PODEJRZANEGO

- Przepis art. 389 k.p.k., zezwalający w ściśle określonych warunkach na **odstępstwo od zasady bezpośredniości**, ze względu na jego wyjątkowy charakter, nie może być interpretowany rozszerzająco ani nie można uzależniać jego wykładni od tego, czy w konkretnym wypadku wychodzi ona na korzyść czy na niekorzyść oskarżonego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 5 marca 2015 r. II AKa 9/15, LEX nr 1665918

ODCZYTANIE UPRZEDNIO ZŁOŻONYCH PRZEZ ŚWIADKA ZEZNAŃ

- **Art. 391. [Warunki odczytania protokołów zeznań]**
- **§ 1.** Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, albo przebywa za granicą lub nie można mu było doręczyć wezwania, albo nie stawiał się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub przewodniczący zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł, wolno odczytywać w odpowiednim zakresie protokoły złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.
- **§ 2.** W warunkach określonych w § 1, a także w wypadku określonym w art. 182 § 3 (ODMOWY ZEZNAŃ PRZEZ WSPÓŁOSKARŻONEGO), wolno również odczytywać na rozprawie protokoły złożonych poprzednio przez świadka wyjaśnień w charakterze oskarżonego.
- **§ 3.** Przepis art. 389 § 2 stosuje się odpowiednio.

- Przepis art. 391 § 1 k.p.k. należy interpretować celowościowo, a zatem przeszkoda powinna być realna, dość trwale istniejąca, rzeczywiście uniemożliwiająca przybycie świadka i jego bezpośrednie przesłuchanie przed Sądem. Przy spełnieniu tych przesłanek możliwe jest odczytanie zeznań świadka bez względu na ich wagę dla postępowania, nawet bez zgody stron.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 września 2018 r. II AKa 142/18, LEX nr 2574813
- Zgodnie z treścią art. 391 § 2 k.p.k., w przypadku gdy świadek uprawniony do odmowy składania zeznań, w trybie art. 182 § 3 k.p.k., z prawa tego korzysta, wolno odczytać na rozprawie wyłącznie protokoły złożonych przez świadka wyjaśnień w charakterze podejrzanego. Tak więc skoro wskazywane przez obrońcę oskarżonego zeznania zostały złożone przez świadka wyłącznie w charakterze świadka w postępowaniu skarbowym, ich procesowe wykorzystanie w niniejszym postępowaniu nie było dopuszczalne. Nie może być zatem mowy o tym, iż pomijając ich treść sąd meriti dopuścił się obrazy art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 lipca 2018 r. II AKa 236/18, LEX nr 2615555

ODSTĘPSTWO *SENSU STRICTO* OD ZASADY BEZPOŚREDNIOŚCI

- **Art. 392. [Odczytanie protokołów przesłuchań]**
- § 1. Wolno odczytywać na rozprawie głównej protokoły przesłuchania świadków i oskarżonych, sporządzone w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednie przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, a żadna z obecnych stron temu się nie sprzeciwia.
- § 2. Sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia nie dotyczą, nie stoi na przeszkodzie odczytaniu protokołu.

- Skoro w oparciu o przepis art. 392 § 1 k.p.k., sąd może ujawnić zeznania każdego świadka, którego przesłuchanie bezpośrednio nie jest niezbędne i to niezależnie od wystąpienia szczególnych okoliczności, o jakich mowa w art. 391 § 1 k.p.k. to znaczy, że ujawnienie treści zeznań w oparciu o przepis art. 391 § 1 k.p.k. dotyczyć musi zeznań takich świadków, których przesłuchanie w toku rozprawy jest niezbędne, ale których przesłuchać nie można z uwagi na wystąpienie wymienionych w tym przepisie okoliczności.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 marca 2014 r. II AKa 33/14, LEX nr 1469331

PROBLEMATYKA DOWODÓW PRYWATNYCH

Art. 393. [Odczytanie dokumentów urzędowych i prywatnych]

§ 3. Mogą być odczytywane na rozprawie wszelkie dokumenty prywatne, powstałe poza postępowaniem karnym, w szczególności oświadczenia, publikacje, listy oraz notatki.

Chodzi (...) o dokumenty wytwarzane przez strony, a nie przez organ procesowy. Jeżeli już strona wytwarza dokument, to czyni to zawsze poza postępowaniem karnym, gdyż nie jest uprawniona do przeprowadzania czynności procesowych w ramach tego postępowania. Artykuł 393 § 3 dopuszcza wprowadzenie do postępowania karnego dokumentów prywatnych będących dowodami z przeznaczenia, tzn. wytworzonymi wyłącznie na potrzeby procesu. W ten sposób ustawodawca rozszerzył możliwość wykorzystania w procesie karnym dokumentów prywatnych jako dowodów, które powstały w wyniku tzw. prywatnego śledztwa czy prywatnego gromadzenia w celu wykorzystania w postępowaniu karnym, np. prywatnej pisemnej opinii eksperta sporządzonej na zlecenie strony (zob. szerzej R. Kmiecik, Dokumenty..., s. 3 i n.; A. Taracha, Jeszcze raz..., s. 91 i n.; zob. też A. Bojańczyk, Dowód prywatny..., s. 203 i n.).

D. Świecki [w]: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, komentarz do art. 393 k.p.k., lex/el. 2019.

- Sąd Apelacyjny w Krakowie opowiada się konsekwentnie za niedopuszczalnością dowodu z opinii sporządzonej przez "biegłego prywatnego", to jest z opinii zleconej poza procesem przez stronę. Taka ekspertyza może informować sąd o celowości dopuszczenia dowodu z opinii biegłego, ale nie może takiej opinii zastępować, bo nie pochodzi od osoby bezstronnej, skoro między zlecającą stroną a jej autorem istnieje stosunek obligacyjny, oparty na więzi finansowej (wyrok z dnia 10 listopada 2012 roku, KZS 12/12 poz. 54, zbiór 3261).
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 września 2017 r. II AKa 105/17, LEX nr 2541064

Art. 394. [Uznanie za ujawnione]

§ 1. Dane **dotyczące osoby oskarżonego** oraz **wyniki wywiadu środowiskowego uznaje się za ujawnione bez odczytywania**. Należy je jednak odczytać na żądanie oskarżonego lub obrońcy.

~~§ 2. Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie można uznać bez ich odczytania za ujawnione w całości lub w części.~~
~~Należy jednak je odczytać, jeżeli wnosi o to strona, która nie miała możliwości zapoznania się z ich treścią. Przepis art. 392 § 2 stosuje się odpowiednio.~~

§ 2. Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie odczytuje się:

1) na wniosek strony, która nie miała możliwości zapoznania się z ich treścią; przepis art. 392 § 2 stosuje się odpowiednio, lub

2) gdy sąd uzna to za niezbędne.

UZNAWANIE DOKUMENTÓW ZA UJAWNIONE

UZNAWANIE DOKUMENTÓW ZA UJAWNIONE BEZ ODCZYTYWANIA

W razie spełnienia przesłanek z art. 394 § 2 k.p.k. powinno zapaść postanowienie o uznaniu za ujawnione bez odczytania wskazanych protokołów i dokumentów; posłużenie się tu przez sąd innym równoważnym zwrotem, na przykład o zaliczeniu określonych dokumentów do materiału dowodowego, nie uprawnia do twierdzenia, że dowody te nie stanowiły podstawy wyrokowania w rozumieniu art. 410 k.p.k. Ograniczenie się przez sąd, przy wprowadzaniu w trybie art. 394 § 2 k.p.k. do podstawy wyrokowania dokumentów, do ogólnego wskazania, że chodzi o dowody zawnioskowane aktem oskarżenia do odczytania - choć nie zasługuje na aprobatę, ponieważ właściwe jest, aby dowody takie były dokładnie określone - nie wywołuje jednak skutku w postaci niewłączenia tych dokumentów w poczet materiału dowodowego i tym samym nie może być postrzegane jako obraza art. 410 k.p.k. mogąca mieć wpływ na treść orzeczenia.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2016 r.
III KK 400/15, OSNKW 2016/5/32

DOWODY RZECZOWE NA ROZPRAWIE

- **Art. 395. [Dowody rzeczowe na rozprawie]**
- Jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie właściwości dowodów rzeczowych, sprowadza się je na salę rozpraw i udostępnia stronom, a w razie potrzeby - świadkom i biegłym.
- **Art. 396. [Pomoc prawna w przeprowadzeniu dowodu]**
- § 1. Jeżeli zapoznanie się z dowodem rzeczowym lub przeprowadzenie oględzin przez pełny skład sądu napotyka znaczne trudności albo jeżeli strony wyrażają na to zgodę, sąd wyznacza do tej czynności sędziego ze swego składu albo sąd wezwany.
- § 2. Sąd może zlecić przesłuchanie świadka sędziemu wyznaczonemu ze swego składu lub sądowi wezwanemu, w którego okręgu świadek przebywa, jeżeli świadek nie stawiał się z powodu przeszkód zbyt trudnych do usunięcia.
- § 3. W czynnościach wskazanych w § 1 i 2 mają prawo brać udział strony, obrońcy i pełnomocnicy. Oskarżonego pozbawionego wolności sprowadza się tylko wtedy, gdy sąd uzna to za konieczne.
- § 4. Sędzia wyznaczony lub sąd wezwany może przeprowadzić także inny dowód, którego potrzeba wyłoni się w toku czynności wskazanej w § 1 lub 2.

Art. 399. [Zmiana kwalifikacji prawnej czynu]

§ 1. Jeżeli w toku rozprawy okaże się, że nie wychodząc poza granice oskarżenia można czyn zakwalifikować według innego przepisu prawnego, sąd uprzedza o tym obecne na rozprawie strony.

§ 2. Na wniosek oskarżonego można przerwać rozprawę w celu umożliwienia mu przygotowania się do obrony.

UPRZEDZENIE O MOŻLIWOŚCI ZMIANY KWALIFIKACJI PRAWNEJ

- Nie stanowi wyjścia poza granice oskarżenia i związane z tym naruszenie zasady skargowości dokonanie w toku przewodu sądowego odmiennych niż przyjęte w zarzucie ustaleń faktycznych co do tego samego zdarzenia np. w zakresie daty, czy okresu popełnienia czynu. W wypadku poczynienia innych ustaleń co do czasu popełnienia czynu, dla zachowania tej tożsamości niezbędne jest wyłącznie wykazanie niezmienności podmiotu czynu, przedmiotu ochrony, a także tożsamość osoby pokrzywdzonej.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 października 2018 r. II AKa 402/17, LEX nr 2581120
- Zarówno opis czynu zawarty w akcie oskarżenia, jak i jego kwalifikacja prawna nie są wiążące dla sądu orzekającego, taką cechę ma natomiast zdarzenie w znaczeniu historycznym. W zakresie zatem dopuszczalnych (mieszczących się w granicach skargi) uprawnień sądu dotyczących modyfikacji zarzutu i kwalifikacji prawnej mieszczą się zmiany dotyczące ustalenia odmiennego czasu i miejsca popełnienia czynu będącego przedmiotem rozpoznania, ustalenia odmiennego co do stanów faktycznych dotyczących zarówno strony przedmiotowej, jak i podmiotowej, ustalenia odmiennego co do sposobu zachowania się i sposobu działania poszczególnych sprawców, odmiennego ustalenia skutku i powiązania go z zachowaniem oskarżonego, czy odmiennej kwalifikacji prawnej.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 maja 2018 r. II AKa 75/18, LEX nr 2547710

PRZERWA I ODROCZENIE ROZPRAWY GŁÓWNA

- rozprawa główna stanowi ciągłość, mówi się o pierwszym, drugim, trzecim i następnym terminie rozprawy głównej,

- mimo wydania zarządzenia o przerwie albo postanowienia w przedmiocie odroczenia ciągle prowadzi się rozprawę główną, a nie jedną, drugą, czy trzecią rozprawę,

ODSTĘPSTWA OD ZASADY CIĄGŁOŚCI ROZPRAWY GŁÓWNEJ

Odroczenie

Kompetencja sądu, orzekane w drodze postanowienia

Wówczas, gdy zarządzenie przerwy nie jest wystarczające – powyżej 35 dni (art. 404 par. 1 k.p.k. w zw. z art. 401 par. 2 k.p.k.)

Po przerwie rozprawę prowadzi się od początku – a wyjątkowo w dalszym ciągu, jeśli skład sądu nie uległ zmianie – w istocie jest to zasada

Przerwa

Kompetencja przewodniczącego, orzekana w drodze zarządzenia

Otwarty katalog przyczyn zarządzenia przerwy: w celu przygotowania przez strony wniosków dowodowych lub sprowadzenia dowodu albo dla wypoczynku lub z innej ważnej przyczyny

Trwa do 35 dni, po upływie tego terminu, rozprawę uznaje się za odroczoną (art. 402 par. 3 k.p.k.)

- **Art. 401. [Przerwa]**

- § 1. Przewodniczący może przerwać rozprawę główną w celu przygotowania przez strony wniosków dowodowych lub sprowadzenia dowodu albo dla wypoczynku lub z innej ważnej przyczyny.
- § 2. Każdorazowa przerwa w rozprawie może trwać nie dłużej niż 35 dni.

- **Art. 402. [Prowadzenie rozprawy po przerwie]**

- § 1. Jeżeli przewodniczący, zarządzając przerwę, oznaczy jednocześnie czas i miejsce dalszego ciągu rozprawy, osoby obecne na rozprawie przerwanej, których obecność była obowiązkowa, są obowiązane stawić się w nowym terminie bez wezwania. Przepis art. 285 stosuje się odpowiednio. Osoby uprawnione do stawiennictwa nie muszą być zawiadamiane o nowym terminie, nawet jeśli nie uczestniczyły w rozprawie przerwanej.
- § 1a. Oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, nie wzywa się w sytuacjach określonych w art. 376 lub art. 377, jeżeli okres przerwy uniemożliwia jego wezwanie oraz stawienie się na rozprawę po przerwie.
- § 2. Rozprawę przerwana prowadzi się po przerwie w dalszym ciągu, a od początku - jeżeli skład sądu uległ zmianie albo sąd uzna to za konieczne.
- § 3. W razie przekroczenia terminu przerwy rozprawę uważa się za odroczoną.

- **Art. 403. [Orzekanie w czasie przerwy]**
- Orzeczenia zapadające w czasie przerwy w rozprawie wyda się w składzie rozpoznającym sprawę, a w wypadku niemożności jego utworzenia - w takim samym składzie.

Art. 404. [Odroczenie]

- § 1. Sąd może odroczyć rozprawę tylko wtedy, gdy zarządzenie przerwy nie byłoby wystarczające.
- § 2. Rozprawę odroczoną prowadzi się w nowym terminie od początku. Sąd może wyjątkowo prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, chyba że skład sądu uległ zmianie.
- § 3. W wypadku podjęcia postępowania zawieszonego przepis § 2 stosuje się odpowiednio.

- **Art. 405. [Zamykanie przewodu sądowego]**
- Po przeprowadzeniu dowodów dopuszczonych w sprawie przewodniczący zapytuje strony, czy wnoszą o uzupełnienie postępowania dowodowego i w razie odpowiedzi przeczącej - zamyka przewód sądowy.

ZAMKNIĘCIE PRZEWODU SĄDOWEGO PO 5 PAŹDZIERNIKA 2019 R.

- **Art. 405. [Zamykanie przewodu sądowego]**
- § 1. Po przeprowadzeniu dowodów dopuszczonych w sprawie przewodniczący zapytuje strony, czy wnoszą o uzupełnienie postępowania dowodowego i w razie odpowiedzi przeczącej - zamyka przewód sądowy.
- § 2. Z chwilą zamknięcia przewodu sądowego ujawnione są bez odczytywania wszystkie protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie, które nie zostały odczytane.
- § 3. Protokołami i dokumentami, o których mowa w § 2, są protokoły i dokumenty:
 - 1) wskazane przez oskarżyciela w akcie oskarżenia jako dowody, których przeprowadzenia na rozprawie głównej się on domaga, z wyjątkiem tych, co do których sąd oddalił wnioszek dowodowy;
 - 2) wskazane we wniosku dowodowym strony, który został uwzględniony;
 - 3) dopuszczone przez sąd z urzędu.
- § 4. O ujawnieniu bez odczytywania protokołów i dokumentów zamieszcza się wzmiankę w protokole rozprawy. Wskazywanie poszczególnych protokołów i dokumentów nie jest konieczne.

Art. 406. [Głosy stron – kolejność]

§ 1. Po zamknięciu przewodu sądowego przewodniczący udziela głosu stronom, ich przedstawicielom oraz przedstawicielowi społecznemu. Głos zabierają w następującej kolejności: oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, przedstawiciel społeczny, obrońca oskarżonego i oskarżony. Przedstawiciele procesowi stron zabierają głos przed stronami.

§ 2. Jeżeli oskarżyciel ponownie zabiera głos, należy również udzielić głosu obrońcy i oskarżonemu.

GŁOSY KOŃCOWE STRON

WYROKOWANIE

- **Art. 408 [Narada]**
 - Po wysłuchaniu głosów końcowych sąd niezwłocznie przystępuje do narady.
- **Art. 409 [Wznowienie przewodu sądowego]**
 - Sąd aż do ogłoszenia wyroku może wznowić przewód sądowy, zwłaszcza w wypadku przewidzianym w [art. 399](#), albo też udzielić dodatkowego głosu uczestnikom postępowania, o których mowa w [art. 406 § 1](#).

PODSTAWA FAKTYCZNA ORZECZENIA

- **Art. 410 [Podstawa wyroku]**
- Podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku [rozprawy głównej](#).

•

W orzecznictwie sądów wskazuje się jednoznacznie, że przepis art. 410 KPK o powinności uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych na rozprawie nie może być rozumiany w ten sposób, że każdy z przeprowadzonych dowodów ma stanowić podstawę ustaleń sądu. Byłoby to oczywiście niemożliwe, gdy z różnych dowodów wynikają często wzajemnie sprzeczne fakty. Nie można zarzucać, że niektóre dowody nie stanowiły podstawy ustaleń, jeśli sąd je rozważył i ocenił ich znaczenie w sposób przewidziany w art. 7 KPK.

- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z dnia 22 maja 2019 r. II AKa 22/19v

MOŻLIWOŚĆ ODROCZENIA OGŁOSZENIA WYROKU

- **Art. 411 [Odroczenie wydania wyroku]**

- § 1. W sprawie zawilej albo z innych ważnych powodów sąd może odroczyć wydanie wyroku na czas nieprzekraczający 14 dni.
- § 2. W razie przekroczenia tego terminu rozprawę prowadzi się od początku.
- § 3. W postanowieniu o odroczeniu wydania wyroku należy wskazać czas i miejsce jego ogłoszenia.

-

Art. 412 [Sporządzenie wyroku]

- Niezwłocznie po ukończeniu głosowania sąd sporządza wyrok na piśmie.

-

TREŚĆ WYROKU

- **Art. 413 [Treść wyroku]**
- § 1. Każdy wyrok powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie sądu, który go wydał, oraz sędziów, ławników, oskarżycieli i protokolanta;
 - 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku;
 - 3) imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość oskarżonego;
 - 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu;
 - 5) rozstrzygnięcie sądu;
 - 6) wskazanie zastosowanych przepisów ustawy karnej.
- § 2. Wyrok skazujący powinien ponadto zawierać:
 - 1) dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną;
 - 2) rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku, a w razie potrzeby - co do zaliczenia na ich poczet okresów wskazanych w art. 63 Kodeksu karnego.

TREŚĆ WYROKU

- **Art. 414 [Wyrok umarzający i warunkowo umarzający]**
- § 1. W razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłączającej ściganie lub danych przemawiających za warunkowym umorzeniem postępowania, sąd wyrokiem umarza postępowanie albo umarza je warunkowo. Jednakże w razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny.
- § 2. Umarzając postępowanie sąd stosuje odpowiednio art. 322 § 2 i 3, art. 323 § 1 i 2 oraz art. 340 § 2 i 3.
- § 3. Sąd stosuje środek zabezpieczający wskazany w art. 93a § 2 Kodeksu karnego, w art. 22 § 3 pkt 5 i 6 Kodeksu karnego skarbowego lub orzeka przepadek przedmiotów wskazany w art. 45a Kodeksu karnego, jeżeli wyniki przewodu sądowego to uzasadniają, a umorzenie następuje z powodu niepoczytalności sprawcy w chwili popełnienia czynu.
- § 4. Umarzając postępowanie warunkowo, sąd stosuje odpowiednio art. 341.
- § 5. Przewidując możliwość warunkowego umorzenia postępowania albo możliwość orzeczenia kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, sąd może wznowić przewód sądowy celem odpowiedniego zastosowania art. 341 § 3; wówczas sąd może zarządzić przerwę.

•

WYDANIE WYROKU UMARZAJĄCEGO

Okoliczność wyłączająca
ściganie

Art. 17 par.
I pkt 3 – II
k.p.k.

Dane przemawiające za
warunkowym umorzeniem
postępowania

Art. 66 k.k.